

# ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ  
ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ  
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

| ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ                                                             | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ      | ΓΡΑΦΕΙΑ                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------------------------------------------------|
| Από της 1 Ιανουαρίου ή 1 Ιουλίου<br>Εσωτερικού δρ. 6. — Εξωτερικού φρ. χρ. 8. | ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ | Αναπλάσις και Ορθοδοξία<br>δδς Φλίσσα, 5, παρά την Ίερην Σύνεδον. |

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διά τὸ ζήτημα τοῦ νέου Μητροπολίτου, ὑπὸ Μιχ. Ι. Γαλανοῦ.  
— Ἡ ἀπειλούμενη κάθοδος ξένων καλογέρων εἰς Ἑλλάδα, ὑπὸ  
Μιχ. Ι. Γαλανοῦ. — Ὁ ἐπὶ τοῦ πολυκρότου περὶ τῶν βάσεων τῆς  
πίστεως βιβλίου τοῦ Ἀγγλοῦ Πρωθυπουργοῦ A. J. Balfour πρόλογος  
τοῦ περιήμου Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ Ferdinand Brunotière,  
κατὰ μετάφρασιν Ἀδριανοῦ Ν. Ἀμβράζη. — Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς  
Ἱεροσόλυμα, ὑπὸ Κροσταλλίας Δασκαλοπούλου. — Ὁ Ῥαββίνος  
Ἰσαὰκ Μ., ὑπὸ Νικ. Χ. Ἀμβράζη.

## ΔΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Ἐγγιζόντος τοῦ Σεπτεμβρίου, ἤρχισαν προβάλλουσαι  
εἰδήσεις καὶ γνῶμαι περὶ τῆς μελλούσης ἐκλογῆς νέου  
Μητροπολίτου Ἀθηνῶν.

Ἰσχυρίζομεν ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου θεοῦ νὰ γείνη ἡ  
διάκρισις μεταξὺ τοῦ ἐκλεκτοῦ προσώπου καὶ τῶν μεθό-  
δων τῶν ἐφαρμοσθησομένων κατὰ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ.  
Ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον, τοῦτο πάντως ἔπρεπε νὰ ᾔηται  
μᾶλλον ὑπέρροχον μεταξὺ τῶν κληρικῶν ἡμῶν κύκλων καὶ  
λόγῳ διδακτικότητος, καὶ λόγῳ ζήλου καὶ πίστεως, καὶ  
λόγῳ ἀρετῆς καὶ ἀδιαβλήτου. Ἀλλ' ἐὰν οἱ ἀρμόδιοι  
νομίσωσιν ὅτι δὲν ἔρθεταί που τοιαύτη ἱκανότης, καθήκον  
τότε ἔχουσι νὰ ἐκλέξωσι τινα ἐκ τῶν σχετικῶς καλη-  
τέρων.

Περὶ τούτου ἡμποροῦμεν βεβαίως νὰ μένωμεν ἡσυχoi.  
Ἀφ' ἑνός, διότι θὰ ἦτο ἀξιοβήνητον νὰ υποθέσωμεν, ὅτι  
ὑπάρχουσι Συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς δυνάμενοι νὰ δώσωσι τὴν  
προτίμησίν των εἰς οἱανδήποτε μετριοτήτητα ἢ εἰς ἀναί-  
σχυντόν τινα καταφρονητὴν τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων  
νόμων ἀφ' ἑτέρου, διότι τὸ ἔδαφος τῶν Ἀθηνῶν ἀπέδει-  
ξεν ὅτι παρὰ τὴν ἀσφάλειάν του ἀπὸ τῶν σεισμικῶν κα-  
ταστροφῶν τῆς φύσεως, εἶνε ἐπιτηδεδότατον εἰς κοινωνι-  
κὰς ἐκρήξεις κατ' ἐξοχὴν ἐπικινδύνους διὰ τοὺς ἐπιβί-  
οντάς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου. Καὶ πόλιν, ἣ δὲ ποῖα

ἐστάθη ὡς εἶδος ἡφαιστείου δι' ἕνα Γερμανόν, καὶ ὡς  
εἶδος κρημνοῦ καὶ βαράθρου διὰ τὸν γῆις ἐτι καταποθέντα  
ὑπ' αὐτῆς Προκόπιον, δὲν θὰ εὐλαβήθῃ βεβαίως Μητρο-  
πολίτην, διὰ τὸν ὅποιον προσωπικῇ μὲν ἐπιρροαί, ἀσχε-  
τοι δὲως πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας, ἤθελον δώ-  
σει ψήφους, ἀλλὰ τὰ πράγματα, τὰ ἐκπορευόμενα ἀπὸ  
τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας του, ἤθελον ἐνθυμίζει ἀκατα-  
παύτως ῥάβδους τε καὶ λίθους· οὐδὲ εἶνε πλέον τολμηρὰ  
ἡ ὑπόθεσις ὅτι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, οἱ λίθοι οὗτοι,  
μὴ περιοριζόμενοι εἰς τὸν ἀναξίως ἐκλεγέντα, θέλουσιν  
ἐπιδραφεύσει τὰς ἡμιστά ποθητὰς φιλοφροσύνας των καὶ  
εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἐκλεκτόρων του.

Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν βραχιζόμεθα εἰς τοῦτο, ὅπως ἐλπίζομεν  
ὅτι οἱ ἅγιοι Συνοδικοὶ τῆς νέας ἀπὸ τοῦ ἐπιόντος Σε-  
πτεμβρίου περιόδου θὰ ἐνασκήσωσι μετὰ εὐσυνειδησίας  
καὶ περισκέψεως τὸ καθήκον τῆς ἐκλογῆς νέου Μητροπο-  
λίτου. Κυρίως ἀποβλέπομεν εἰς τὸ ὅτι τὰ μέλη τῆς νέας  
ἱερᾶς Συνόδου δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑστερῶσι τοῦ λαοῦ  
κατὰ τὴν εὐσέδειαν, τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν.

Ἡ ἀνόρθωσις τῆς Ἐκκλησίας μας σχετίζεται στενά-  
τα πρὸς τὸ ποιὸν τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ὡς ἱσο-  
βίου προϊστάμενου τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ἐὰν οὗτος ὑπάρξῃ,  
δὲν λέγομεν ἡθικὸς χρεωκόπος, ἀλλ' ἀνεπαρκής, τὰ ἐκ-  
κλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα, γειτνιαζόντα ἤδη πρὸς  
τὴν ἀβυσσον, δὲν θέλουσι βραδύνει νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτὴν  
τὸ χεῖλος τῆς. Θὰ ἀνεχθῶσι τούτα ἄνδρες ἀρχιερεῖς,  
ἐκλεγέντες, ὅπως καὶ διὰ τοῦ αἱματός των περιφρουρῶσι  
τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς Ἐκκλησίας;

Πανταχόθεν ἐγείρεται βοή περὶ τῶν δεινотάτων κινδύ-  
νων, οἱ ὅποιοι μᾶς περιστοιχίζουσι, καὶ περὶ τῆς ἐπι-  
γούσης ἀνάγκης τοῦ νὰ ματαιώσωμεν αὐτούς. Ἀλλὰ μὴ τὰ  
λόγια οὔτε ἡ πείνα θεραπεύεται, οὔτε αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ  
ἔθνη σώζονται. Τὸ μέλλον αὐτῶν κρίνεται ἐκ τῶν ἔργων,  
ἀναλόγων πάντοτε πρὸς τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν  
διοικούντων προσώπων· καὶ διὰ τοῦτο ἐκλογὴ ἀνεπιτυχῆς  
Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἤθελον εἶναι ἐκ τῶν ἐχθρικωτά-  
των κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν πράξεων, ὡς δὲ σήμερον

τά ήμέτερα έχουσι, μόνον διά συντόνου επιμελείας και γενναιοτάτης πολιτείας δυνάμενα να περισωθώσιν. ή προ-  
τίμησις Μητροπολίτου ανικάνου θα ίσοδυνάμει προς έξε-  
ρσιν προσώπου ίκανού να ανυρξή τον τάφον τον μέλλοντα  
να συγκαλύψη επί πλείστον χρόνον, ίσως και δια παντός,  
τάς παρηγόρους έλπίδας περί αίσιατέρας εκκλησιαστικής  
και έθνικής ήμών τύχης.

Ποιοι Συνοδικοί θα υπέβαλλον έαυτούς εις τοιαύτην  
εϋθυνην; Θα ήτο άκρως εδυνηρόν, εάν υπεχρεούμεθα να  
πιστεύωμεν ότι υπάρχει και εις μόνος μεταξύ των.

Οι άρχιερείς ήμών άλλως τε δεν έχουσι να μεριμνήτσωσι  
μόνον περί της Έκκλησίας και του Έθνους. Δίδοντες άνε-  
πιστυχώς την ψήφον των, και τό κύρος της Έκκλησίας θέ-  
λουσιν εκμηδενίσαι και την πίστιν θέλουσι καιρίως παρα-  
βλάψαι, διότι τό πρό πάντων οίκοδομον των ποιμένων  
είναι ή έρετή, όταν δε αυτή χρεωκοπήσῃ, τά της ευσέβειας  
πράγματα άμα άφανίζονται και συγκαταλύονται. άλλ'   
όμοι με της Έκκλησίας την ζημίαν και της πίστεως την  
βλάβην θέλει συνακολουθήσει και ή πλήρης χρεωκοπία της  
χορείας των επισκόπων μας προς θλίψιν άφαιτον των επι-  
θυμούστων να έρεσκύν τό έλπίμα των ήμέριστον εύλα-  
βειαν και πάγκοινον σεβασμόν.

Ημεις δεν είμεθα εκ των άπειτούτων τά πάντα παρά  
των επισκόπων, και ουδέν πρὸς τοῦ ποιμανίου. Οὐδ' ἐπι-  
κροτοῦμεν εις την τακτικήν την έξογκώνουσαν τάς άτε-  
λείας και τά πλημμελήματα των εκκλησιαστικών άρ-  
χόντων, επειδή δε προς τάς κακίας και τά έγκλήματα  
των πρωτοστατούντων λαϊκών εν τη πολιτικῇ και κοινωνι-  
κῇ δράσει. Αλλά δεν δυνάμεθα να άρνηθώμεν, ότι κρα-  
τεί σπουδή τις και σφοδρά βίπη εις τοὺς πλείστους, αν  
έχι εις πάντας, προς ήμελίαν και άνεπισεική των ποι-  
μένων της Έκκλησίας κρίνιν, νέα δε τις άφορμή δεν θα  
ήτο δύσκολον να μας δώσῃ και τό έσθές και λυπηρότα-  
τον θέμα άγροίκου προσηλακισμού και άνοικτήμονος  
καταφρονήσεως και κακοποιήσεως αὐτῶν. Η θέα επισκό-  
που εν Αθήναις από πολλοῦ έπικυσε να προκαλῇ ένδει-  
ξεις εύλαβείας, μάλλον δε διεγείρει την άδιαφορίαν την  
ανάμικτον μετά τοῦ σκώμματος και της χλεύης. Μία  
τοιαύτη διάθεσις δεν χωρίζεται πολὺ από της πλήρους  
καταπατήσεως των εκκλησιαστικῶν ποιμένων, τά δι πει-  
στήρια τούτου μας έδωκαν κατάδηλα αϊ σήναι τοῦ  
παρελθόντος Νοεμβρίου. Οὐδέτις των εν τη πρωτοούσῃ  
επισκόπων τότε, έτόλμησε να έμφανισθῇ πρό τοῦ πλήθους.  
Πάντες ήσαν οίοντι δωκόμενοι και προγεγραμμένοι, ζη-  
τοῦντες την ασφάλειάν των εν τη άποκρυφῇ. ὅσοι δε συνέβη  
να φωραθώσι, που εις τό βάθος της φερομένης αὐτοῦς εμά-  
ξης επέσυραν έκδηλώσεις, ὡς ή ανάμνησις θα τοίς εἴνε  
άσιποτε πικρά.

Εκ τούτων πάντων δεν εἴνε δύσκολον να έννοήσῃ τις,  
ότι ή μέλλουσα έκλογὴ Μητροπολίτου Αθηνῶν θα ήνε  
και ή όριστική κρίσις των ήμετέρων επισκόπων. Ήν  
υποδείξωσι πρόσωπα άσχετα προς τό συμφέρον και την  
ζωήν της Έκκλησίας, ικανά δέ μόνον να προκαλέσωσι

την άπογοήτευσιν και να επιταχύνωσι τον θλῆθρον διά  
της επιδεινώσεως της Έκκλησιαστικής μας καταστάσεως,  
εἴνε άδύνατον να μη έλθῃ, και λίαν ταχέως, ή τριγμῇ,  
καθ' ήν θα θρηνησωμεν την έλλειψιν πάσης εύλαβείας,  
πρὸς τά πρόσωπα των Έπισκόπων μας, οὐδέ θα βραδύνῃ  
ή καιρός, καθ' έν, ὡς άλλαχού, όπου προσελήθη αντίθεσις  
μεταξύ κλήρου και λαοῦ, θ' άκούσωμεν κραυγῆς, ότι κοί  
Έπισκοποι, ίδού οί έχθροί.

Αλλά τό να θεωρητῇ τις έχθρας άξιος ενέχει όπωσ-  
δήποτε ίχνη τινά άξιοπρεπείας. Ημεις δε φοδοῦμεθα,  
ότι άπερίσκεπτος πολιτεία εν τη έκλογῇ νέου Μητροπο-  
λίτου θα συνεπαγάγῃ παρ' ήμιν τό θλῆθρῶτάτον όλων  
των κακῶν, την πλήρη δηλαδή έξουθένωσιν τοῦ Έπισκο-  
πικοῦ αξιώματος και την έσχάτην καταφρόνησιν και δια-  
κιωμώδησιν αὐτοῦ, παρηγορούμεθα δέ μόνον πιστεύοντες  
άδιστακτως, ότι και ή ευσέβεια και ή φιλοπατρία και  
ή φιλοτιμία των άγιων Συνοδικῶν μας θα άποτρέψῃ άφ'  
ήμών τοιαύτην δδύνην και τοιαύτην αθεράπευτον και  
έσχάτην συμφοράν.

Αλλ' ή έκλογὴ πρόσωπου καταλλήλου διά τον Μητρο-  
πολιτικόν θρόνον δεν εἴνε τό μόνον επιβαλλόμενον εις την  
προσοχήν των άγιων Συνοδικῶν. Αντικείμενον της εὐσε-  
βοῦς μερίμνης των πρέπει να γείνῃ και ό τρόπος, καθ' έν  
θέλει διεξαχθῇ ή έκλογὴ.

Οί εν ισχύι Νόμοι όρίζουσι τά περί τούτου. άλλ' έδι-  
δάχθημεν εκ παραδειγμάτων πλείστων, ότι ή πολιτική  
υπερβασία άγαπή να καταπατῇ τοὺς νομίμους φραγμούς  
και να παρεσάγῃ αὐτῇ μεθόδους έκλογῆς αθεμίτους και  
άθέτους. Θα παραστώμεν λοιπόν άρ' γε και εν τη επι-  
κειμένη έκλογῇ Μητροπολίτου Αθηνῶν μάρτυρες τοιού-  
των άσεβῶν και άνίερων τολμημάτων;

Οί νυν κυβερνῶντες, ή οί διάδοχοι τούτων — αν υπάρ-  
ξωσι τοιοῦτοι μετά τάς βουλευτικές έκλογάς, και αν επί  
έκεινων γείνῃ ή Μητροπολιτική έκλογὴ — δε άποφύγωσιν  
όλισθήματα, τά όποια ή πετρα έδίδαξεν, ότι εἴνε λίαν  
κινδυνώδη. Τί έκέρδιταν οί υποστηρίζαντες διά τόσων  
τεχνασμάτων και καταπατήσεων τον άείμνηστον μητρο-  
πολίτην Αθηνῶν. Προκόπιον; Έκείνου τό πρόσφατον  
τραγικόν τέλος εἴνε πασίγνωστον. άλλὰ και ό μακαρίτης  
Πατριδης, ό ὡς ύπουργός των Έκκλησιαστικῶν διευθύνας  
όλην εκείνην την άτυχῇ τακτικήν, απέθνησκε σχεδόν  
άμέσως εν δδύναις και βασάνοις, διερωτῶν εν άπογνώσει  
εις τί έπταίσειν, ίνα τιμωρηθῇ τοσοῦτον τό δε ύπουργεῖον,  
οὐ τάς έντολάς έξετέλει ό ύπουργός εκείνος, έγκατέλειπε  
την έξουσίαν μετά εν και ήμισυ έτος υπό τάς γνωστές  
συνθήκας. Όποιον δέ πατήριον έπότησεν ή χρόνος άλλας  
προσωπικότητας, χρησιμοποιοῦσάς όλον αὐτῶν τον όγκον  
πρὸς έπιτυχίαν της επιζητουμένης έκλογῆς, θλιβερόν εἴνε  
και να αναφέρῃ τις. Τά εκείθεν λοιπόν νοπή διδάγματα  
δε άποτρέψωσιν από όμοίον τολμημάτων την πολιτικήν  
άρχην και δε την αναγκαιώσιν από καταστρατηγήσεως  
των νόμων, άφ' ής οὔτε ή Έκκλησία, οὔτε τό Έθνος,  
οὔτε αὐτή, οὔτε τις άλλος έχει να άρυσθῇ τι άγαθόν.

Εἴς τοὺς κυβερνήτας δεν άποκλείεται να εἰπωσιν εύλαβῶς

την γνώμην των περί τοῦ αξιωτέρου και ίκανωτέρου. Δεν  
τοίς επιτρέπεται όμως κατ' οὐδένα τρόπον να ζητήσωσι  
να την επιβάλλωσιν είτε δια βίας είτε δια τεχνασμάτων  
παραινῶν και δολίων. Τῶν θεσμῶν ή καταπάτησις εἴνε  
πάντοτε τι άπεχθές και θλίβερόν. άλλ' εἴταν ή παρανομία  
άσκήται εις βάρος της Έκκλησίας, ενέχει και πολὺ τό μια-  
ρόν και τό άποτρέπαιον. Διότι όπου τά ιερά βεβηλώνονται  
και τά άγια δεν συνεχουσι την θρασύτητα των βιαστῶν,  
τό δε παράδειγμα της τοιαύτης άσεβείας δίδουσιν αὐτοί  
οί κυβερνῶντες, εκεί ή άνομία προσλαμβάνει την άκολα-  
λαστοτέραν και κακοθητεράν μορφήν, τον δ' έξ αὐτῆς  
θλῆθρον συμπληροῖ ή θέα όργῇ και έγκατάλειψις.

Μας έξεγείρει την άγανάκτησιν ή φανταστική ιδέα, ότι  
Έκκλησία χειραφετουμένη δύναται ποτε να σταθῇ αντι-  
μέτωπος της πολιτείας. Αλλά διατί να μη μας διεγείρῃ  
την φρίκην τό γεγονός της υπό των κυβερνῶντων άπο-  
τολμωμένης άνοσίου εκμεταλλεύσεως και βίας εις βάρος  
Έκκλησίας, ήτις οὐδέποτε την έβλαψε, τη παρέσχε δέ  
και δύναται να τη παρέσχη πλείστα και πολυτιμώτατα  
εδωκεντήματα; Εάν ό παρὰ τη ιερᾷ Συνόδῳ εδρεύον  
Βασ. Έπίτροπος ήνε προσωρισμένος διά να άφαιρῇ πάσαν  
άξιοπρεπείαν της Έκκλησιαστικής Αρχῆς και να δημι-  
ουργῇ έπαισχυτον δουλειαν εν αὐτῇ, τότε εν εν των  
ιερωτάτων καθκόντων όλων μας πρέπει να θεωρηθῇ ή  
επιζητήσις μεταβολῆς εν τῷ Έκκλησιαστικῷ ήμῶν καθε-  
στῶτι, μέχρι πλήρους άπαλλαγῆς αὐτοῦ από της πολιτικής  
κνδεμονίας, μη θελούσης να γνωρίζῃ κανέν όριον και κανένα  
χαλινόν.

Γράφωμεν ταῦτα εκ των προτέρων ένεκα των ήμιστα  
καθουγιαστικῶν διδαγμάτων τοῦ παρελθόντος. έπιζόμεν  
οὐχ ήπτον, ότι τό μέλλον δεν θα έξακολουθήσῃ την αὐτὴν  
τακτικήν, άπ' έναντίας δε θα επιδειχθῇ καλή πίστις και  
εύλαβῆς και νομιμόρρων συμπεριφορῇ της Κυβερνήσεως —  
ταύτης ή έλπίνης — πρὸς τά δικαιώματα της ιερᾷ Συνό-  
δου. Τό σκάνδαλον δεν εἴνε ποτε έποικοδομητικόν, κυβερ-  
νητική δ' υπερβασία συμπαράσφουσα εις την άνομίαν την  
Συνοδικήν ιεραρχίαν εἴνε ό πειστικώτατος διδάσκαλος πρὸς  
καταφρόνησιν παντός θεσμοῦ. Διά τοῦτο και ή Κυβέρνησις  
έχει καθήκον ν' άπόσχη παντός σκανδάλου εν τη έκλογῇ  
νέου Μητροπολίτου Αθηνῶν, και ή ιερὰ Σύνοδος υπο-  
χρεούται να δείξῃ άποφασιστικῶς ότι κατ' οὐδένα τρόπον  
δεν θα συνευδοκήσῃ εις αὐτό.

Έπιζόμεν εν τούτοις, ότι ή ιερὰ Σύνοδος δεν θα εδ-  
ρεθῇ εις τοιαύτην άνάγκην, επειδή οὐδεμία Κυβέρνησις  
θα θελήσῃ να άναμυχθῇ εις τό Μητροπολιτικόν ζήτημα  
κατά τρόπον έκνομου και αθέαιρετον. Καί οὔτω πως προ-  
νοήντες, άδυνατούμεν και να προσέξωμεν καν εις τό έσχά-  
τως άναγραφέν που περί μελετωμένου παραγκωνισμού εκ  
της νέας ιερᾷ Συνόδου τοῦ Σεβ. Αρχιεπισκόπου Αργο-  
λίδος κ. Νικάνδρου. Ό άγιος Αργολίδος εκλήθη εις την  
ιεράν Σύνοδον ὡς προσωρινός σύνεδρος μετά την παραίτη-  
σιν τοῦ Μητροπολίτου Προκοπίου. δικαιοῦται έπομένως  
να παρακαθίσῃ διά τό έπίον Συνοδικόν έτος ὡς τακτικός.

σύνεδρος. Καί εγένετο μὲν τό έναντίον διά πραξικοπή-  
ματος κατά τό 1896 εν τῷ προσώπῳ τοῦ Αγίου Πατρῶν,  
άλλά τά πραξικοπήματα δεν υποκαθίστανται εις τοὺς  
νόμους, έγερθέντος δέ παρομοίου ζητήματος πρὸς διετίαν  
ὡς πρὸς τον Αγιον Λαρίσσης, εκράτησεν ή γνώμη, ότι  
οὗτος, κληθείς ὡς προσωρινός σύνεδρος εις αντικατάστασιν  
τοῦ άποβιώσαντος Έπισκόπου Θανμακίου, αὐτοδικαίως  
μετεῖχεν ὡς τακτικός σύνεδρος της έπομένης Ιερᾷ Συ-  
νόδου. Οὔτω δε και εγένετο. Πῶς λοιπόν τώρα εν τη  
αὐτῇ περιπτώσει θα εφαρμοσθῇ έναντία νομολογία της  
πρὸς διετίαν ίσχυούσης;

Τοιαύτη άνακολουθία και αντίφασις ήθελε καταλύσει  
καθ' όλοκληρίαν πᾶν κύρος των παρ' ήμιν νόμων και  
άρχων, πρὸς τότον δέ έκκλησιαν θεωρούμεν ὅπως ανικάνον  
την νομιμοφροσύνην τοῦ κ. ύπουργοῦ των Έκκλησιαστι-  
κῶν και την εὐσέβειαν τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ.

Η α' Ανάπλασις ταῦτα γράφουσα δεν προτίθεται να  
προβῇ εις υποστήριξιν τοῦτου ή εκείνου τοῦ προσώπου διά  
τον Μητροπολιτικόν θρόνον.

Κατά καθήκον όμως υποδεικνύει τάς επιβαλλεσάτας  
συνεπείας έκλογῆς, ήτις ήθελε τυχόν διενεργηθῇ υπό  
συνθήκας προσωποληψίας και παρανομίας, οὐδέ θα λύσῃ  
την σιγήν της, περί των προσώπων προκειμένου, παρεκτός  
εάν, εν περιπτώσει λίαν άπιθάνῃ, ήθελον προκύβῃ εις  
τό μέσον μετ' έλπίδων έπιτυχίας υποψήφιοι, διά τοὺς  
όποιους, άντι τοῦ Αμλεταίου σύπαγς εις μοναστήριον,  
μάλλον άρμόζον θα ήτο τό: **ύπαγε εις κουρεῖον.**

Μιχ. Γ. Γαλανός

## Η ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΘΟΛΟΣ ΕΕΝΩΝ ΚΑΛΟΓΗΡΩΝ ΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ

Θέλωμεν να μη τό πιστεύωμεν. Αὐτί, εάν αληθού ή  
είδησις περί σκοπούμενης εν Ελλάδι εκκαταστάσεως  
των κάλογηρικῶν ταγμάτων, ὡς τὰς σχολάς εν Γαλλίᾳ  
κλείει ή εκεί κυβέρνησις, τό πράγμα μαρτυρεῖ, ότι ή Πα-  
πική Έκκλησία άπεφάσισε να επιτείνῃ την τακτικήν των  
καθ' ήμῶν άδικιών της.

Τὸν εν Γαλλίᾳ διαξαγόμενον άγῶνα κατά των θρη-  
σκευτικῶν σχολῶν δεν κρίνει ή α' Ανάπλασις ὅμοιως πρὸς  
την πλειονότητα των εν Αθήναις δημοσιογράφων. Η  
Γαλλική Κυβέρνησις δεν προβαίνει εν δυνάμει της άπει-  
λουμένης Δημοκρατίας και της ελευθερίας των συνειδή-  
σεων, της καταπατουμένης υπό της κάλογηρικῆς πονη-  
ρίας, άλλ' ελαύνεται υπό άσεβοῦς μασσινικοῦ πνεύματος,  
επιζητούντος άθεον Δημοκρατίαν. Καί άντι α' άποτελε-  
σιν επί τοῦ προκειμένου αἱ ενέργειαι της μερίμνης υπέρ  
της ελευθερίας της συνειδήσεως και της διανοίας, εἴνε  
πράγματι θρασυτάτη αὐτῶν παραβίασις και αθέτησις,  
προσμαρτυρούμενου άπαξ άκόμη, ότι και υπό τό φιλέλευ-

ερώτατον τῶν πολιτευμάτων ἡ ἀσέβεια ἐγκαθιδρύει τυραννίαν οὐχ ἥτις αἰσχρὰν καὶ ἐπονείδιστον, τὴν τυραννίαν τῶν πολλῶν, ἢ τῆς ὀλιγαρχίας τῆς κατορθούσης νὰ ἔγῃ καὶ νὰ φέρῃ τοὺς πολλούς.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ κρίνουν τὸ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τῶν ὀρθηκευτικῶν σχολῶν κίνημα ἄνδρες ἐπιφανέστατοι, μὴ κύπτοντες ὑπὸ τὰ παπικὰ νεύματα, Μπρουνετιέρ δὲ καὶ Μπουρζὲ καὶ Κομπέ, καὶ ἄλλοι ἐπὶλεκοὶ τῶν γαλλικῶν γραμμάτων, ὕψους τὴν φωνὴν τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, τῆς δικαιοσύνης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας.

Μέχρι τούτου οἱ ἐν Γαλλίᾳ καλόγηροι καὶ αἱ καλοῦνται εἶνε θύματα ἀξία συμπαθείας. Ἄλλ' ἐὰν ἀληθῶς ἐπεδόσαν νὰ στήσωσι τὰς σκηνὰς τῶν ἐν Ἑλλάδι, εἴη ἀποδείχθῃ, ὅτι μεταξὺ τῶν διωγμῶν τῶν καὶ αὐτῶν ἐν ὑπάρχει διαφορά, καὶ ὅτι τὸ ἐγκλημα ἐλκύει ἐξ ἑαυτοῦ ἀμφοτέρους.

Διότι ἐγκλημα θὰ ᾖ ἡ παρουσία τῶν καλογήρων τούτων ἐν μέσῳ ἡμῶν. Οἱ πεπλανημένοι θέλουν εἰλεῖν, διὰ νὰ προσηλυτίσωσι τοὺς ὀρθοδόξους καὶ μεταδώσωσι τὴν ἐν πολλοῖς νόθειαν καὶ διαστροφὴν τῶν ὀρθηκευτικῶν αὐτῶν φρονημάτων· εἰς καιροὺς δὲ, καθ' ὅς οἱ τοῖς τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν πόθος φαίνεται ἡ ἐκδοχὴ καλλιέργεια ἡπιωτέρων διαθέσεων καὶ εὐμανεστέρων ἐπικοινωνίας, μία τοιούτη καθόδος εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν ξένων καλογηρικῶν ταγμάτων θέλει εὐρύνει τὸ μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῶν καὶ τῆς ἡμετέρας χάσμα, καὶ παροτρύνει τὴν ἀντίθεσιν, θέλει ἀναρριπίσει βιαιότερα τὰ πάθη καὶ προκαλέσει ἀντεγκλήσεις λυπηράς, πολλὰ χῶς θλασθείας καὶ ἐπιδημίας.

Ὁ νῦν Πάπας φημίζεται ὡς ἀνὴρ μεγάλης συνέσεως καὶ διορατικότητος. Ἄλλ' ἐὰν εἰς τοῦτο ᾔθελε δώσει τὴν συναινέσιν του, θὰ ἀπεδείκνυνε ὅτι ἡ τύφλωσις δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ ποτὲ ἰσως τὸν θρόνον τῶν Παπῶν. Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐγκατάστασις πολλῶν ἢ ὀλίγων ἐκ τῶν καταλειπόντων τὴν Γαλλίαν καλογήρων δὲν θέλει ἐπιτραπῇ κατ' οὐδένᾳ τρόπῳ· οἱ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου θὰ ἐξεγερθώμεν πρὸς ματαίωσιν τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης, καὶ μόνον θ' ἀπομείνῃ τὸ πάθος καὶ τὸ χάσμα, τὸ ὅποιον θὰ διανοιγῇ πολλῶ εὐρύτερον ἀναμέσῳ ἐκείνων καὶ ἡμῶν.

Ἡ τιμὴ τῶν καλογηρικῶν τούτων ταγμάτων, τὸ σῆμα φέρων αὐτῆς τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, ἀπαιτεῖ τὴν ὀριστικὴν ἐγκατάλειψιν τοιοῦτου σκοποῦ, ἂν πράγματι τοιοῦτος ἦτο· Ἡ δὲ δόξις τῶν εἶνε ἐνδεδειγμένη ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, ὅπου οἱ ἄθεοι ὑπερεπληθύνθησαν, καὶ ὅπου τὸ δίκαιον εἶνε ὑπὲρ τῶν ὀρθηκευτικῶν σωματείων. Ἐάν τοὺς διαλύσωσιν, δὲ ἐπιμείνωσιν ἐκεῖ. Ἄς ἐπιμείνωσιν διακατεργασμένοι, ὁμιλοῦντες, συγκινοῦντες, πείθοντες, παρακαλῶντες, φωτίζοντες τὸν λαὸν κατὰ τῆς ἀθείας, ἣν ἐσκέλει ὑπὸ τὴν ἐπίσημον προστασίαν τῆς ἡ Γαλλικῆς Κυβερνήσεως. Μία τοιαύτη ἐργασία θὰ τοὺς ἀνύψωνεν ἐν τῇ συνειδήσει ὅλων τῶν χριστιανῶν ὅλων τῶν δογμάτων καὶ θὰ

τοὺς ἐπόριζε συμπαθείας πλείστας, αἵτινες θ' ἀπέβαινον εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ὀρθηκευτικοῦ συναισθήματος. Ἄλλ' ἐὰν φύγωσι τὴν ἐκεῖ πάλιν, διὰ νὰ ἀναλάβωσιν ἔργα ἐγκληματικῶν ἐδῶ, δὲν θέλουν κεραδίσι παρὰ μόνον ἀφθονον καὶ ἀνεξέλεπτον ἀπέχθειαν, καὶ θὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ἀποτελοῦσι πληγὴν ἀθεράπευτον, καθ' ἣς ὁ ὀρθόδοξος κόσμος δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν δυνάμεων ὀφείλει ν' ἀμυνθῇ.

Μιχ. Ι. Γαλανός

## Ο ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΟΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΓΛΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

A. J. BAFFOUR

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

τοῦ περιφώνου Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ  
FERDINAND BRUNETIÈRE

Α'.

Θέλων τις νὰ διαμφοβηθῇ πᾶσαν ἄλλην ἀξίαν τοῦ περὶ τῶν βάσεων τῆς πίστεως ἔργου τοῦ κ. Βάλφουρ, ᾗθελε βεβαίως ἀδικῇ τὸν συγγραφέα. Θὰ ὑπελείπετο ἐν τούτοις εἶτι ἄλλη τις τοῦ ἔργου ἀξία ἀδιαφιλονεικῆτος, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ὅπερ συνήθως καλοῦσι αἱ μέλειον τῶν καιρῶν. Καὶ σπεῖδω νὰ εἶπω ὅτι ἐνέχει καὶ ἄλλην ἀξίαν. Δὲν ᾔθελε τις π.χ. δυνθῇ νὰ ἐκθέσῃ ἰδέαν, συνήθως λίαν ἀπρηρημένην ἢ λίαν λεπτεπιλέπτου, μετὰ πλείονος σαφηνείας, ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος γοητείας, ἢ ὅσον ἐξέθηκεν αὐτὰς ὁ κ. Βάλφουρ. Οὐδεὶς μᾶλλον αὐτοῦ δύναται νὰ πραγματευθῇ οἰκειότερον καὶ ἐμβριθέστερον τὰ ζητήματα, ἥτινα οἱ ἡμετέροι φιλόσοφοι ἀρέσκονται νὰ καλύπτωσι διὰ μεταφυσικῆς ἀσφαλείας. Οὐδεὶς μᾶλλον τοῦ Βάλφουρ εὐχερέστερον καὶ θελητικώτερον διεισδύει εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν κοινῶς ἀνεπτυγμένων πνευμάτων τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, καὶ τῶν πολιτικῶν, ἐπειδὴ, ὡς γενήσεται καταφανές, καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπευθύνεται. Θὰ λάβω μάλιστα ἐνταῦθα τὴν ἐλευθερίαν νὰ συστήσω αὐτὸ εἰς τὸν κ. Λέοντα Bourgeois, γενόμενον Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου, εἰς τὸν κ. Combes<sup>(1)</sup> τὸν δημοτικὸν τοῦτον ἱατρὸν, ὃν ἄρτιως εἶδον τοσοῦτον ἐλευθέρως ὑπουργοῦντα τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἀμφοτέρους μύστας καὶ ἐπαδούς τοῦ Ἐλευθεροεκτονισμοῦ.

Οὐδεὶς θὰ ἠδύνετο νὰ πραγματευθῇ τὰ αἰώνια ἐκεῖνα ζητήματα, καὶ ἐν νομίᾳ ἤιστα «τατριμένη» διὰ τρόπου πρωτοτυπιώτερου καὶ προσωπικωτέρου, ἢ ὁ κ. Βάλφουρ. Οἱ συλλογισμοὶ τοῦ εἶναι ἰδιοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅταν μάλιστα φαίνονται, ὅτι ἡδὴ ἔκπου τοῦ ἀπῆντησέ τις, πλῆττουσι καὶ καταπλήττουσιν ἐν τούτοις, ἄγνωσθαι δὲ τίνος τόλμης

(1) Σ.Μ. Ὁ κ. Combes εἶνε ὁ νῦν πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας, ὁ ἐφαρμόζων τοσοῦτον ἀμειλίγως τὴν κατὰ τῶν ὀρθηκευτικῶν ἐκπαιδευτηρίων νόμον.

καὶ πρωτοτυπίας. Οὐδόλως δ' ἔ. Βάλφουρ ἐκμυστηρεύεται ἡμῖν περὶ τῶν «δισταγμῶν του ἢ τῶν ἀμηχανιῶν του», ἀλλ' ὁδηγεῖ ἡμᾶς διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἣν αὐτὸς οὗτος ἠκολούθησεν, ὅπως ἀποδείξῃ τὴν σπουδὴν τοῦ Θεμελίου τῆς Πίστεως του. Πεισιμένους, ὡς ὁ ἡμέτερος Montaigne, εἰτι πᾶς ἄνθρωπος φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἠθέλησεν, ἵνα τὸ βιβλίον του μὴδὲν ὀφείλῃ εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς ἑαυτόν, εἰς τὴν ἐνδόμυχον αὐτοῦ πείραν περὶ τῶν ὑπὸ συζητήσιν ζητημάτων. Ἠθέλησεν ὡσαύτως, ἵνα ἡ κίνησις αὐτοῦ εὐρὴ μμητὰς τῶν ἑαυτοῦ μελετῶν. Ὁ κ. Βάλφουρ ἔγραψε δι' ἑαυτόν. Διότι εἶναι λίαν ἀληθές, ὅτι τὰ μεγάλα ζητήματα ποικίλλουσι μόνον ἀναλόγως τοῦ ἐντικειμένου αὐτῶν· ἀλλὰ ταῦτα διαβλῶνται ἐν ἡμῖν ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τοῦ ἡμετέρου πνεύματος. Καὶ τούτου ἕνεκα βλέπει τις ἀναφωμένας ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, φάσεις τῶν ὑψίστων προβλημάτων ἀληθῶς νέας.

Θὰ εὐρὴ τις πολλὰς τοιαύτας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. Βάλφουρ. Καί, ἐπειδὴ παρόμοιος τρόπος τοῦ πραγματεῦσθαι τὰ ἀντικείμενα οὐ μόνον δὲν ἀποκλείει τὴν παρέμβασιν, ἀλλ', ἀληθῶς εἰπεῖν, ἀπαιτεῖ αὐτήν, ὅγνοω ἂν ὑπάρχῃ θέμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν θὰ εὐρὴ τις ἀπόψεως νέας ἢ παραδόξους εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο, παρατηρήσεις εὐρυεῖς ἢ ἐρῶνας βαθείας. Ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἐπὶ τῆς ἠθικῆς, ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς, ἐπὶ τῆς μεταφυσικῆς, ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας, ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς, ἐπὶ τῆς μουσικῆς. Τί νὰ εἶπω ἐπὶ πλείον; Πλὴν μετ' ὅλα ταῦτα ἐπανέρχομαι εἰς τὴν πρώτην μου φράσιν· ὅτι δηλ. τὸ περὶ τῶν Βάσεων τῆς Πίστεως βιβλίον τοῦ κ. Βάλφουρ εἶναι εὐρηστικὸν τῶν καιρῶν. Αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Βάλφουρ δὲν θὰ ἔγραφε τοῦτο, δὲν θὰ ἠδύνετο νὰ τὸ γράψῃ πρὸ δεκαπέντε ἢ πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν. Τὰ αὐτὰ ζητήματα δὲν ἐξετίθεντο τότε διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Τὸ ἔδαφος δὲν ἦτο προπαρασκευασμένον. Καὶ ἰδοὺ διὰ τὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ προλόγῳ, ἐντὶ ν' ἀναλύσω ἢ νὰ συνοψίσω βιβλίον, ὅπερ εὐχαρίστως, ἀλλὰ καὶ ὀφειλετικῶς πάντες θ' ἀναγνώσωσιν, εἰμὶ δὲ βέβαιος, ὅτι μέχρι τέλους θ' ἀναγνώσωσιν, ἅμα τὸ ἀρχίσωσιν, ἐκείνα καλὸν νὰ ἐπιχειρήσω νὰ δώσω τὸν ὀρισμὸν τῆς καταστάσεως τῶν πνευμάτων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

Β'

Ἐν τῶν πρώτιστων χαρακτηριστικῶν τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς εἶναι ἡ ἀντιθέσις κατὰ τῆς ἐπιστήμης, δι' ἣν οἱ ἀληθεῖς σοφοὶ δὲν συγκινοῦνται πέραν τοῦ δέοντος, ὅστε ὀργίζονται, ἀλλ' ἥς ἕνεκα βλέπει τις ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλοῦ τοὺς πολιτικούς ἄνδρας ἢ τοὺς δημοσιογράφους ἀγανακτοῦντας διὰ τὴν δαιμονιοζομένην. Ἀλλὰ καιρὸς νὰ ῤηθῇ ἡ ἀλήθεια· οἱ δημοσιογράφοι καὶ μάλιστα οἱ βουλευταὶ δὲν ἔχουσιν ἐν τούτῳ δίκαιον· καὶ εἰς τὸ πείσμα αὐτῶν τε καὶ τοῦ φανατισμοῦ αὐτῶν ἡ κίνησις εἶναι παγκόσμιος. Σήμερον δὲν εἶναι οἱ «ἐξ ἐπαγγέλματος» θεολόγοι ἢ ἠθικολόγοι, οἱ ἱεροκήρυκες ἢ οἱ ἱεράρχαι, οἱ ὑποχρεωμένοι δι' ἔργου τοῦ ὑπερασπίζειν τὴν ὀρθοδοξίαν, δὲν

εἶναι οὗτοι σήμερον οἱ κηρύττοντες τὴν χρεωκοπίαν τῆς ἐπιστήμης. Τούνηντιν· τινὲς ἐκ τούτων—εἰδότες ἀναμφισβήτως ὅ ὁ Θεὸς μὴν! δι' ἐκείνους—ἐχρυσὶ πρὸς αὐτὴν κανονικῶς ἐρωτοτροπία· α' Ἄς ἴδωμεν, λέγουσιν αὐτῇ· ἡμεῖς δὲν εἴμεθα τότε ἐν τῷ ἐκτετακτοῦ, ὅσον φινόμεθα. Ἀναγνωρίζετε μόνον, ὅτι ὑπάρχουσι μέρη τινὰ θεοπνευστὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν βιβλίοις, λ.χ. τοὺς ἀρχιστον τὰ ἱεροῦντα τὴν ἠθικὴν, καὶ θελετε ἐκπλαγῆ πόσον θέλωμεν συνεννοηθῆναι. Ἄλλ' οἱ διάδοχοι τοῦ Brissot ἢ τοῦ Berthelot οὐδε νὰ συνεννοηθῶσι θέλουσιν, ὅτε οὐδὲν νὰ ἐκκοῦσιν· ὅτε εἶναι ἀντιπροσέτις τινες—ἀνεσθουδισταί, ἢ κνεοχριστιανοὶ· οἱ διαμφοβητοῦντες εἰς τὴν ἐπιστήμην τὴν νομιμότητα τῆς δυνάμεως, τῆς οἰονεὶ κυριαρχίας, ἣν ἰδιοποιεῖται δὲν εἶναι, «νεορομάντες» τινές. Οὐχί! εἶναι φιλόσοφοι, ἔχοντες τὸ θάρρος νὰ λέγωσιν «Ἡ ἐπιστήμη μου δὲν ἐμποδίζει, ὥστε ἡ ἀγνοία μου περὶ τῆς πραγματικότητος νὰ ᾖ ἀπόλυτος... Γλῶσσα συμβολικὴ, θαυμάσιον σύστημα σημείων, ἡ ἐπιστήμη, ὅσον προοδεύει, τοσοῦτον ἀπομακρύνεται πρὸς πραγματικότητα, ὅπως βυθισθῇ εἰς τὴν ἀφάρεσιν, εἰς τὸν ῥεμβασμὸν, εἰς τὴν ἀβυσμότητα»<sup>(1)</sup>. Ἡ ἐπιστήμη λοιπὸν ὀλιγίστους ἔχει τίτλους—ἄς προστεθῇ τοῦτο ὑπὲρ ἡμῶν—δυναμένους νὰ διαπαιδαγωγήσωσι τὴν πίστιν, ἥτις δὲν τρέφεται δι' ἀφαιρέσεων καὶ διὰ ῥεμβασμῶν, ἀλλὰ ζῇ διὰ πραγματικότητων ἐκδηλουμένων ἐν τῇ πράξει. Χθὲς, εἰτι ἔλεγε κοινωνιολόγος τις· ἐποὶδῆποτε καὶ ἂν στραφώμεν, ἡ θέσις τῆς ἐπιστήμης πρὸ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων εἶναι ἐλάχιστα ἱκανοποιητικῇ. Οὐδέμιν αὐτὴ δύναται νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὰ τῶν ἡμετέρων χρόνων προβλήματα<sup>(2)</sup>. Καὶ κατὰ τὸν καθηγητὴν Hickley· αἱ κρείττονες τῶν σημερινῶν πολιτισμῶν μοὶ φρίνουνται ἡ ἐκδήλωσις κατὰστάσεως τῆς ἀνθρωπότητος· ἀνεὶ ἰδεώδους ἀξίου τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, στερούμενοι μάλιστα τῆς ἀξίας τῆς μονιμότητος.

(ἀκολουθεῖ)

Κατὰ μετάφρασιν Ἀδριανοῦ Ν. Ἀρθοῦζου.

## ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

ΙΒ'.

14 Ἀπριλίου. Ἀρχὴ χθὲς τὸ ἑσπέρας ἡγγέλθη εἰς ἡμᾶς, ὅτι τὸ ἀρχικὸν πρόγραμμά μας εἶχε τροποποιηθῇ κατὰ τι, διότι ἡ ἀναχώρησις μας, ἥτις ἦτο ὀρισμένη διὰ σήμερον, περὶ τὴν μεσημέριαν ἀνεβλήθη διὰ τὴν πρωίαν τῆς αὔριου, καὶ ὅτι σήμερον περὶ τὴν 10 π. μ. ἔπρεπε νὰ εἴμεθα ἐτοιμοὶ, ὅπως παρευρεθώμεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς δευ-

(1) Ora Jules Parfot: «De la Croissance», Paris 1896, F. Alcan.

(2) De Benjamin Kidd: «Εξέλιξις Κοινωνικὴ, μετάφρασις τοῦ M. Lemmonier, Paris, 1896, Guillaumin.



τέρας 'Αναστάσεως. Ἡ τροποποίησης αὐτὴ ἐγείνει παρ' ὧν δεκτὴ μετὰ χαρὰς. Μετὰ δ' ὡρον λοιπὸν μόλις ὕπνον, ὅστις ἐτόνυσε κάπως τ' ἀπληροῦς μέλη μας, ἐγειρόμεθα ἐν φαιδρότητι, ἐτοιμολογούμεθα ταχέως, καὶ χωρὶς νὰ χάσωμεν καιρὸν, ἀνερχόμεθα εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦ ξενοδοχείου, ὅπως εὐχρησθῶμεν ἀλλήλοις τὸ: Χριστὸς Ἀνέστη!

Χριστὸς ἀνέστη! ὅποιον οὐράνιον ὕμνον, ὅποιον μαγικὴν ἁρμονίαν ἐγκλείουσιν αἱ δύο αὐταὶ λέξεις! Ὅποια ἀνεκφράστος χαρὰ, ὅποια γλυκύτατὴ ἐλπίς εἰσδίδει εἰς τὴν καρδίαν, ὁδῶν τὰ χεῖλη προφέρουσιν αὐτάς! Ὅποιαν παρὰμυθίαν διδούσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν σκόληκα τοῦτον τῆς γῆς τὸν θρῆνοντα πρὶς τὸ χάμα, τὸν ἀπὸ μυρία κατατρυγόμενον, ἀπὸ μυρίας ἀνάγκας καὶ θλίψεως βασανιζόμενον, τὸν πανταχοῦ τὴν εὐτυχίαν ἀναζητοῦντα καὶ μηδέποτε αὐτὴν εὐρίσκοντα, τὸν καὶ ἐν μέσῳ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἡδονῆς ἀκόμη οὐδέποτε εὐχαριστοῦμενον καὶ ἀείποιε τὴν τήν του κατατρυγόμενον, τὴν εὐρίσκοντα μακρὸν τῆς ζωῆς του τὸν χρόνον καὶ παντὶ τρέφει προσπαθούντα νὰ συντομεύσῃ αὐτόν, καὶ ὅμως τρέμοντα, καὶ ὅμως φοβούμενον τὸν θάνατον, τὸν ὅς λαμπρὰς τέλος σφενγόμενον καὶ ὅς μαραινόμενον ἄνθρωπος κλίνοντα ὑπὸ τοῦ θανάτου τὸ δρέπανον, ὅποιον λέγω παρηγορίαν διδούσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον αἱ δύο θεαταὶ λέξεις: Χριστὸς ἀνέστη, ἐν αὐτῷ ἦν ἡ χριστιανὴς, ἐν ἀλλοῦς εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύει. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐγγυηται κατὰ τὴν ἰσχυρὰν διαλεκτικὴν τοῦ ἀποστόλου Παύλου τὴν ἀνάστασιν τὴν ἰδικήν μας. «Νὺν δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κοιμημένων». Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν, ὥστε γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, ὅπως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιήσονται. (1 Κορινθ. ΙΒ', 20—23). Τὴν δὲ ἡτο δ' ἄνθρωπος ἀνευ τῆς ἐλπίδος ταύτης: ταλαίπωρον πτηνὸν ζῆτον νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀπολάβῃ, καὶ ὅμως πίπτον νεκρὸν ὑπὸ τοῦ κυνηγοῦ τοῦ βλήματος, φύλλον ὀχρὸν τοῦ φθινοπώρου, ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐπὶ πολὺ στροβιλιζόμενον, καὶ τέλος πίπτον ζῆτον ἐπὶ τῆς γῆς! κόκκος ἀμμου βιπτόμενος εἰς τὸ ἀχανές καὶ ἐκεῖ ἀφανιζόμενος! μηδὲν, μηδὲν, μηδὲν! Πλὴν ὁ Χριστὸς ἀνέστη! ὑπάρχει λοιπὸν ἀνάστασις νεκρῶν! ὑπάρχει ζωὴ πέραν τοῦ τάφου, καὶ ὁ θάνατος δὲν εἶνε ἢ ἀπλοῦν πέραμα, τὸ ὅποιον μᾶς φέρει ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς, ἐκ τοῦ καμάτου εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, ἐκ τῆς ταλαιπωρίας εἰς τὴν ζωὴν, ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει λύπη, πικρία καὶ στεναγμός, εἰς τὸν Θεὸν μᾶς τέλος! Ἰδοὺ διατί πληροῦσαι χαρὰς καὶ ἐλπίδος τοῦ χριστιανοῦ τὰ στήθη αἱ δύο ἐκεῖναι λέξεις! Ἰδοὺ διατί μετὰ φαιδρὸν πρόσωπον καὶ μ' ἀπαστρέφοντα ὀφθαλμοὺς οἱ χριστιανοὶ ἀνταλλάσσονται σήμερον τὸ φίλημα τῆς ἀγάπης καὶ προσαγορεύουσιν ἀλλήλους μετὰ τὸ: Χριστὸς ἀνέστη.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν! ὕμνεϊ ἡ Ἐκκλησία. Καὶ τὸν ἀγγέλον δ' ὁ χορὸς Χριστὸς ἀνέστη ψάλλει. Φῶς ἀνατέλλει δι' ἡμᾶς, ἡ παλλίγγενσις! Καὶ τοῦ Θεοῦ ἀνοίγεται ἡ πατρικὴ ἀγκάλη!

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν! ὁ Ἄδης ἐνίκηθη! Ἀκτινοβολοῦ στέφανος τὸ σύμπαν περιβάλλει! Ἡ ἀμαρτία τοῦ Ἀδὰμ ἰδοὺ συγχωρήθη! Ἐδόθη παρὰ τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις ἡ μεγάλη!

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν! ἡ φύσις ὅλη χαίρει. Ὁ οὐρανὸς μετὰ τῆς γῆς φαιδρῶς πανηγυρίζει. Τὰ μυροβόλα ἀνθὴ τῆς ἡ ἀνοίξις προσφέρει, καὶ χαρμωδῶς τὰ πτηνὰ ἄσμα γλυκὺ τανίζουν.

Λαμπρότερον ὁ ἥλιος τὸ φῶς του διαχύνει, καὶ πανταχοῦ ἀκούεται γλυκὴ μελωδία. Χριστὸς ἀνέστη! ὁ λαὸς φωνὴν χαρᾶς ἀφίει. Καὶ εἰς τὸ ἀγγελμα σκιρτᾷ ἡ εὐσεβὴς καρδία.

Χριστὸς ἀνέστη! ἀντηχεῖ παντοῦ ἐν ἁρμονίᾳ, καὶ δάκρυ συγκινήσεως ἀγνῆς ὑγραίνει τ' ὄμμα. Τὴν θλίψιν διαδέχεται γαλήνη οὐράνια, καὶ θάλλει περίξ ζωηρὸν γλυκὺ ἐλπίδος γρόμα.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν! ὁ Ἄδης ἐγυμνώθη! Ὁ Ἰησοῦς συνετριφε τὰ στήθεά δεσφά του!

Τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον διὰ παντός ἐτάθη! Ἀνέστη καὶ ἀνέστησεν ἡμᾶς ἐκ τοῦ θανάτου!

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν! ὅποια φράσις θεοῦ! Ἰδέτε! μένει ἀνοικτὴ τῶν οὐρανῶν ἡ πόλη. Πληροῦ τὰ στήθη ἡ ἐλπίς καὶ ἡ παρὰμυθία, καὶ ἀνταλλάσσονται ἀσπαρμέν γλυκύτατον τὰ χεῖλη!

Εἶχε σημάζει ἡ δεκάτη, ὅτε ἐπληρώμεν εἰς τὴν μεγάλην αἰθυσαν τῶν πατριάρχων τὴν διὰ βυτανοχρόου βελούδου κεκοιμημένην. Ἐκεῖ ἦσαν ἡδὴ συνθηροισμένοι ὁ πατριάρχων, φέρων ἀγγέλους περιβολήν, οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἅπας ὁ λοιπὸς τῶν Ἱεροσολύμων ἱερὸς κλήρος, ἐνδεσμένοι κατὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην ἡμέραν τὰς βαρυτιμότερας αὐτῶν στολὰς: ἐκεῖ ἦτο καὶ ὁ κ. πρόξενος φέρων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῶν ἐξέματός του. Μᾶς δίδονται κηρία λευκὰ φέροντα ἐξωγραφημένην τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἐν μέσῳ ἀνθῶν, καὶ μετὰ σύντομον προσευχὴν ἐκκινούμεν, προηγουμένων τῶν ἐξαπετέρων καὶ τῶν σημαίων τῆς ἐκκλησίας, καὶ βαδίζοντες ἐν μέσῳ πυκνοτάτου πλήθους διὰ μέσου στενῶν καὶ θαλάσων δρομίσκων, φθάνομεν καὶ πάλιν εἰς τὸν πάνσεπτον τῆς Ἀναστάσεως Ναόν, ὅπου ἔμελλε νὰ τελεσθῇ ἡ θεία τῆς δευτέρας Ἀναστάσεως ἀκολουθία.

Ὅχι πλέον ἐπὶ τοῦ Φρικτοῦ Γολγοθᾶ, ὅχι πλέον ἐν τῷ Ἱερῷ Κουβουκλίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ ἁγίῳ Καθολικῷ λαμβάνει χώραν ἡ λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπὴς τελετή, εἰς ἣν παρευρισκόμεθα τώρα. Καὶ ψάλλει ὁ χορὸς τὰ καλλίφωνα ἄσματα καὶ τὰ ἱερὰ τροπάρια τῆς σεμνῆς εὐρυφῆς, καὶ ἐπαναλαμβάνεται χιλιῶς τὸ: Χριστὸς ἀνέστη! καὶ ἀναγινώσκειται τὸ εὐελεπὶ Εὐαγγέλιον τῆς παιδρᾶς ταύτης ἡμέρας ὑπὸ καλλιφώνων ἱερῶν καὶ διακόνων κατὰ περιόδους εἰς ἐξ διάφορα τοῦ Ναοῦ σημεῖα καὶ εἰς ἐξ διαφόρους γλώσσας, ἅτοι δις Ἑλληνιστὶ (κατὰ τὴν πρώτην καὶ τὴν τελευταίαν περίοδον) καὶ ἅπαξ Ἀραβιστὶ, Λατινιστὶ, Ῥωσιστὶ, Τουρκιστὶ καὶ Σερβιστὶ, ἐνθ' ὁ ναὸς, κατὰ φωνὰς καὶ κατὰ μέσους κόσμου, ἀκτινοβολεῖ ὅλος, ἡ δὲ καρδιά μας σκιρτᾷ εἰς τὰ στήθη ἐν χαρᾶς καὶ ἐλπίδος.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερουργίας ταύτης ἀνταλλάσσεται ἀκόμη ἐνταῦθα μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν

νῶν τὸ Φίλημα τῆς ἀγάπης, ἐθιμον ἱερὸν καὶ γλυκὺ, ἄριον ἔχον σκοπὸν, ὅπου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ περὶ δι' ἐντελῶς κατηγγέθη: ἀνερχόμεθα κατόπιν καὶ πάλιν εἰς τὰ πατριαρχεῖα, ὅπου ἀσπασθέντες τὴν χεῖρα τοῦ πατριαρχέοντος, ἐλάβομεν εἰκονίδιον, τῆς Θεοτόκου μὲν αἱ γυναῖκες, τῆς Ἀναστάσεως δὲ τοῦ Χριστοῦ οἱ ἄνδρες, καὶ κομπολόγιον λευκόν.

Τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας διήλθομεν ὅπως ἕκαστος ἠθέληεν: ἄλλοι μὲν ἀναπαύομενοι, ἄλλοι δὲ δεχόμενοι ἢ ἀποδίδοντες ἐπισκέψεις εἰς τοὺς νέους φίλους, οὗς ἐνταῦθα ἀπέκνησαν: γὰρ δὲ ἑσπέρως ἤμεθα κεκλημένοι εἰς δεῖπνον κατὰ τῷ γένει Σκευοφύλακι πανοσιολογιστῶν Εὐθυμῶν, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Πατριάρχου Ἀβραάμ, ὅπου ἄλλαχοῦ περιήραψα.

Τὸ δεῖπνον παρετέθη λαμπρὸν ἐντὸς τοῦ μεγίστου θαλάσσης ὑπογείου τῆς μονῆς, ὅπου χρησιμεύει, ὡς μοι εἶπον, εἰς ἐστιατόριον τῶν ἐντὸς αὐτῆς διαμενόντων πατέρων. Τὸ ὑπόγειον εἶνε θαλάσσης, εἰς δὲ τὴν ὀροφὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς τοίχους εἶναι ἐξωγραφημέναι ὡραῖαι εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἄλλων ἁγίων, ἐγὼ δὲ ἐπρόσεξα ἰδίως εἰς μίαν, παριστάνουσαν τὸν Ἰσαὰκ ὁδηγούμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς του εἰς τὴν θυσίαν. Εἰς τὰς τρεῖς εὐπρεπῶς καὶ καταλλήλως διασκευασμένας τραπέζας παρέκαθον πλέον τῶν διακοσίων ἰσως προσώπων, διότι ἐκτός ἡμῶν ἦσαν καὶ πλείστοι ὅσοι κληρικοὶ, ἥτοι ἀρχιερεῖς, ἀρχιμανδρίται καὶ ἱερεῖς, ὁ κ. πρόξενος μετὰ τῆς κυρίας του, καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἑλληνες ἀποκατεστημένοι ἐνταῦθα. Τὸ δεῖπνόν μας τοῦτο πύλοισεν ὁ συμπαθὴς Ἑλλήν ἀρχιεπίσκοπος ἁγίος Σωζομαθουπόλεως, ὁπρὶς δὲ φαιδρότατον, διότι ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία ἐθαύμαζον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, καθ' ἣν καὶ πλείστοι ἀποκατεστημένοι ἦσαν καὶ τοῦτο ἐτελείωσαν ὅπως ὅλα ἐν τῷ κόσμῳ! ταχέως ἐφθάσαν ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἐγερθέντες ἀποχαιρετισάμεν καὶ εὐχαριστήσαμεν θερμότερα τὸν τε σεβάσμιον γέροντα Σκευοφύλακα καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς ἀξιοσεβάστους καὶ ἁγίους φίλους μας, ἐλάβομεν τὰς εὐλογίας ὧν, καὶ ἀπῆλθομεν εἰς τὰ ἴδια. Αὕτη εἶνε ἡ τελευταία ἐσπέρα, ἣν ἐν Ἱερουσαλὴμ διερχόμεθα. Ἀναχωροῦμεν αὖτις.

15 Ἀπριλίου. Ἐγειρόμεθα λίαν πρῶτα καὶ σήμερον ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως ἐφθάσε. Θεέ μου! ὅποιον θλίψιν αἰσθάνομαι! ἡ καρδία μου συντρίβεται ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι πρῶτος ἀναισθητρεπτεῖ πλέον ἐκ τῶν ἁγίων τούτων τόπων, ὅπου, ἐπὶ πέντε ὁλοκληρῶς ἡμέρας, τόσας συγκινήσεις καὶ κόπους ὑπέστην καὶ τόσα δάκρυα θλίψεως καὶ χαρᾶς ἔχυσα! τόσον πολὺ ἠγάπησα, κατὰ τὴν βραχείαν ἐνταῦθα διαμονὴν μου, τὰ ἱερὰ ταῦτα μέρη, ὅσοι εὐχαρίστως θὰ διηρχόμην ἐνταῦθα τὸν ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου χρόνον ἐν ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ ἐν τούτοις πατρὶς καὶ οἴκος μετὰ καλοῦν πρέπει νὰ ἀπέλθω! Λυποῦμαι μόνον, ὅτι τόσῳ σύντομον ἦτο τὸ ταξίδιον μας, τόσος δὲ ὁ χρόνος τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς μας, ὅσοι δὲν ἠδυνάσθην νὰ ἀπολάβω περισσώτερον τὰς γλυκειὰς ἐκεῖνας συγκινήσεις, νὰ μελετήσω

πλείοτερον τὰς ἁγίας σκηνάς, αἵτινες ἐξελίχθησαν εἰς τὰ ἱερὰ ταῦτα μέρη, νὰ ἐντυπωσῶ μόνον, νὰ βυθισθῶ εἰς θεῖον βεμβασμένον, εἰς ἱερὸν μελέτην, μακρὴν παντός περιέργου ὀφθαλμοῦ, ἐντὸς τῶν ἁγίων τούτων σκηνωμάτων, ὅπου ἐτελέσθη τὸ ὕψιστον τῶν μυστηρίων, ἡ διὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡν τὴν πεπτην λαμπρότητα μόλις καὶ ἐν μέσῳ τόσου κόσμου διείδον. Ἐπεθύμουν νὰ ἐπισκεφθῶ ἅπαξ ἐτι καὶ μόνῃ τὸν ἱερὸν τῆς Ἀναστάσεως Ναόν, καὶ ἀνέλθω ἅπαξ ἐτι ἐπὶ τοῦ Φρικτοῦ Γολγοθᾶ, νὰ εἰσέλθω ἅπαξ ἐτι ἐντὸς τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ νὰ ἐγγίσω ἁγία μίαν φορὰν τὰ ἀνάξια χεῖλή μου ἐπὶ τῆς σεπτῆς Πλάκας, ἥτις καλῶς τρεῖς τοῦ Σωτήρος μου ἐπὶ Παναγίου Μνήμας νὰ ἀνοίξω ἐκεῖ τὴν τεθλιμμένην ψυχὴν μου, νὰ προτευχθῶ ἐκεῖ μόνον, καὶ νὰ κλαύσω, καὶ νὰ ζητήσω παρὰ τοῦ Θεοῦ μου τὴν δυνάμιν, τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἐλπίδα! Ἀλλοίμονον! Ἡ ἀναχώρησις ἐπέστη.....

Ἀλλὰ πρὸ ταύτης σπεύδω ν' ἀποχαιρετήσω δύο καλοὺς φίλους, οὗς ἐνταῦθα ἀπέκνησα: ὁ εἰς εἶνα Ἑλλήνων πολίτης ἐγκατεστημένος αὐτόθι, ὁ δ' ἕτερος ἐλλόγιμος ἀρχιμανδρίτης, Ἑλλήν ἐπίσης, λίαν εὐγενὴς καὶ λίαν συμπαθὴς, ὅστις κατέκτησεν ὅλον τὸν σιδικισμόν, τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου.

Ἀναχωροῦμεν. Πρὸ τῆς πόλεως τοῦ Δαβὶδ μᾶς ἀναμένουσιν αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ ἀποσκευαὶ μας. Στρέφομεν ὀρθοὺς πλῆρεις δακρύων πρὸς τὴν ἁγίαν Πόλιν, εἰς ἣν εἶνε καθηλωμένη ἡ καρδία μας. Ὁ ἀξιώθωμεν ἅμα γὰρ νὰ τὴν ἐπαινέσωμεν ποτε; δὲν τοῖμα νὰ ἐλπίσω τοιαύτην εὐτυχίαν! Εἰπερχόμεθα εἰς τὰς ἀμᾶξας. Οἱ δύο φίλοι, οὗς ἀνωτέρω ἀνέφερα, ὁ κ. πρόξενος, οἱ εὐγενεῖς ξαναγοὶ μας κ. κ. Κλεόπας καὶ Μελέτιος, πλείστοι ἄλλοι κληρικοὶ τῆς ἱερᾶς Σιωνίτιδος ἐκκλησίας, καὶ ὅλοι οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐγκατεστημένοι Ἑλληνες, μᾶς συνοδεύουσι μέχρι τοῦ σιδικοῦ ὁδοῦ, ὅστις μέλλει νὰ μᾶς ἐπαναφέρει εἰς Ἱόππην. Μετὰ εὐγνωμοσύνην τὴν καρδίαν, μετὰ δακρυσμένα ὄμματα, καὶ ἄφρονι σχεδὸν ἐκ τῆς πολλῆς συγκινήσεως, τοὺς ἀποχαιρετίζομεν ὅλους ἐκεῖ, ἐκτός τῶν ξαναγῶν μας, οἵτινες μέλλουσι νὰ μᾶς συνοδεύουσι μέχρι τοῦ ἁγιοπλάτου, καὶ σπεύδομεν νὰ καταλάβωμεν τὰς θέσεις μας. Μετ' ὀλίγον ὁξὺς συριγμὸς ἠκούσθη αἱ χεῖρες συσφίγγονται μίαν εἰσέτι φορὰν, τὰ χεῖλη ψυθυρίζουσιν ἅπαξ ἐτι τὸ χαίριτε, καὶ ἡ ἀμαξοστοιχία ἐκκινεῖ! τὰ μανδύλια ἐν τούτοις κινεῖται ἁκόμη, καὶ ἡ συγκίνησις κορυφώται, ἐνθ' ἡ αυτοκρατορικὴ φρουρά, παρατεταγμένη ἐκεῖ, παρουσιάζει τὰ ὄπλα, καὶ ἡ μουσικὴ ἀνακρούει γλυκύτατον ἐμβατήριον... Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Διοικητὴς τῶν Ἱεροσολύμων Κιαμὴλ βέης κατέρχεται διὰ τῆς αὐτῆς μετὰ ἡμᾶς ἀμαξοστοιχίας εἰς Ἱόππην, ἀλλ' οἱ ἄνδρες τοῦ βυλίου μας, νομίζαντες ὅτι πρὸς τιμὴν μας γίνεταί ἡ παράφραξις, ἐξερράγησαν εἰς ζωηρὰ ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου ζητημαγωγίαν. Ἡ δὲ ἡ ἀμαξοστοιχία ταχέως κατέρχεται, μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὰ τὰ τοῖχα τῆς ἁγίας πόλεως γίνονται ἀφαντὰ. Χαίρει, ὦ! χαίρει Ἱερουσαλὴμ!

Ω! χαίρει, Ἱερουσαλὴμ ἐλλογημένη χώρα. Τ' ἅγιον σου χάμα πύτησι καὶ ἐγὼ χαρὰ γεμάτη.

Λίγο σέ είδα, μά πολύ σ' ἀγάπησα, καί τώρα  
Με θλίψις ἀποχαιρετῶ καί δακρυμένο μάτι!

«Ω! χαίρε, γῆ τοῦ Ἰσραήλ, ποῦ σ' ἔζησεν ἡ εὐλογία  
διὰ τὴ σωτηρία μας γεννήθη» ὁ Θεός μου!  
Ποῦ ἐζήσας, ἐμαρτύρησε, ἀπέθανε κ' ἐτάφη  
Γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴ ζωὴ ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

Χαίρετε σεῖς, ποῦ τοῦ Χριστοῦ τὰ πόδια τ' ἀγιασμένα  
Ἐπάτησαν ἄλλη φορά, βουνά, κοιλάδες, δάση.  
Χαίρετε λόφοι γλοιοὶ, λειβάδια ἀνθοσπαρμένα  
Καί πέτρες, ποῦ τὸν εἶδατε κοντὰ σας νὰ περῶσιν.

Χαίρετε σεῖς, π' ἀκούσατε τ' ἅγια διδάγματα Τοῦ  
Τῆς Ἰουδαίας οὐρανὸ καὶ μυρωμέν' ἄγιοι.

Χαίρετε σεῖς, ποῦ εἶδατε τὰ τόσα θαύματά Τοῦ,  
Εὐτυχισμένα χαίρετε τῆς Παλαιστίνης μέρη.

Χαίρε τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὃ χώρα ζηλωμένη.  
Στρέφω πρὸς σέ δακρυόεντη τὴν ὑστέρη ματιά μου.  
Δὲν χόρτασα τὰ κἄλλη σου, καί φεύγω λυπημένη,  
Ἄλλα σέ σένα δόκλῃρη ἀφίνω τὴν καρδιά μου!

Κρυσταλλία Δασκαλοπούλου

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΑΜΒΡΑΖΗ

Καθηγητοῦ Πρακτικῆς Λυκείου καὶ πρῶτην Ἱεροκήρυκος Σμύρνης

## Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ

### Ο ΠΙΣΤΕΥΣΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

#### ΚΑΙ ΤΕΡΕΤΟΝΗΘΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

αἰτήματα

ΤΟΜΟΣ Β΄.

[Βλέπε ἡμερὸν 240]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ὁ Λουγγῆς ἤνοιξε τὴν 153ην σελίδα τοῦ Πηδαλίου  
καὶ ἀνέγνω:

— «Οἱ δὲ μὴ χρίοντες τὸν ἅγιον ἄρτον μὲ τὸ  
πανακέραιον αἷμα, ὡς ἐν τοῖς εὐλογίῃς διατάσσεται,  
καὶ οὕτε κεχρισμένον μὴ φυλάττοντες, εἰς τὸ  
γενέσθαι δι' αὐτῶν τὴν προηγουμένην, προφανῶς  
λατινοφρονοῦσιν».

— Ἐννοεῖτε λοιπὸν Μονσινιόροι, εἶπον, τί λέγει ὁ  
Νικόδημος (α΄) ἡ ἐξαιρετικὴ μετάληψις τῶν μοναχῶν,  
οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τὰς ἐρήμους, γίνεται ἐξ ἀνάγκης,  
«διότι δὲν εἶναι ἱερεῖς παρόντες» β΄) ὁ ἅγιος ἄρτος  
χρίεται μὲ τὸ πανακέραιον αἷμα, Ὁ πρῶτον ἄλλως,  
πλατινοφρονεῖ. Δὲν ὀφείλει λοιπὸν δῶκε διόλου τὴν Δυ-  
τικὴν Ἐκκλησίαν οὕτε ὁ Βασιλεὺς, οὕτε ὁ Νικόδημος, ἀνα-  
φέρων τὴν ἐξαιρετικὴν τῶν ἀσκητῶν, δι' ἐλλείψιν ἱερέων,  
μετάληψιν. Ἡ διδασκαλία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας  
περὶ τούτου εἶναι σαφῶς ἐκπεφρασμένη εἰς τὰς ὁρθόδοξους  
αὐτῆς ὁμολογίας.

— Ποῦ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀναφέρεται, τί  
φρονεῖ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία; ἠρώτησεν ὁ Μονσινιόρος  
Φραγκίσκος.

Πρῶτον, εἶπον, εἰς τὴν «Ὁρθόδοξον Ὁμολογίαν» (1)  
σελ. 181.

— Τί λέγει;

— Τὰ ἐξῆς: «Ἡ δὲ κοινωνία τοῦ μυστηρίου τούτου  
(τῆς Εὐχαριστίας) πρέπει νὰ γίνηται καὶ κατὰ τὰ δύο,  
τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, τόσο ἀπὸ τοῦ πνευματικοῦ,  
ὅσον καὶ ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ: ἐπειδὴ ὁ Χριστός, δὲν ἐκ-  
βαζωντας κλῆνα (=μυθῆνα ἐκτείνων) προσέταξε (Ἰωάν.  
ἔΓ' 53) λέγων ἑαμὴν, ἑμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν μὴ φάγητε  
τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίετε Αὐτοῦ τὸ  
αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν  
σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν  
αὐτῷ». Διατί καὶ οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι κατὰ τὸν τρόπον,  
δοῦναι τὸ ἐπαρτάλασιν ἀπὸ τὸν Χριστόν, οὕτως καὶ τὸ  
ἐπαρτάλασιν εἰς κοινωνίαν κοσμικῶν τε καὶ ἱερωμένων,  
καὶ εἰς τὰ δύο εἶδη καθὼς (Α΄ Κορινθ' ΙΑ΄ 22)  
γράφει πρὸς Κορινθίους ὁ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος λέγων:  
«Ἐγὼ γάρ παραλαβὼν ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα  
ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἐν τῇ νυκτί, ἥ παρεδί-  
δοτο, ἑλαβεν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε·  
λάβετε, φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν  
κλόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· ὡσαύτως  
καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι λέγων· Τοῦτο τὸ Πο-  
τήριον ἡ Καινὴ Διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι. Τοῦτο  
ποιεῖτε, ὡς ἂν πίνετε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

— Ἀδελφοί, εἶπον ὁ Μονσινιόρος Μοναχονόμος,  
ἐπεὶ οὖν ἐξ ἡμῶν λέγει ὁ Ὁρθόδοξος Ὁμολογία, ὅτι ἡ  
Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κοινωνοῦσα καὶ τοῖς λαϊκοῖς ἐκ  
τοῦ χερσίνου αἵματος, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ὡς  
ἐξετάσωμεν, παρακαλῶ, τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, τοῖς  
ὁποῖοις ἀναφέρει ἡ Ὁρθόδοξος Ὁμολογία. Ὁ Κύριος  
λέγει: «Ἄμην, ἑμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν μὴ φάγητε τὴν  
σάρκα τοῦ Υἱοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίετε αὐτοῦ τὸ αἷμα,  
οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς». Ὡστε: διὰ νὰ ἔχη τις  
Ζωὴν, πρέπει νὰ φάγῃ τὴν σάρκα, καὶ νὰ πῖνῃ τὸ αἷμα  
τοῦ Κυρίου. Ἄρα, κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ζῶντες  
ἔχουν μόνον οἱ ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι μόνον κοινωνοῦν τοῦ σώ-  
ματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, οἱ λαϊκοὶ ὅμως, οἱ  
ὅποιοι καταδικάζονται ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν νὰ  
μὴ κοινωνοῦν τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, δὲν ἔχουν Ζωὴν! Τὸ  
ἄλλα ῥητόν τοῦ Κυρίου λέγει: «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα,  
καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν  
αὐτῷ». Ὡστε, κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ὁ Κύριος  
μένει μόνον μετὰ τῶν Κληρικῶν, οἱ ὅποιοι πίνουν τὸ  
αἷμα Αὐτοῦ, ἐνῶ οἱ λαϊκοὶ δὲν δύνανται νὰ ᾄδῃ μετὰ  
τοῦ Κυρίου, οὕτε ὁ Κύριος μετ' αὐτῶν, διότι δὲν τοῖς  
εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ πίνωσι τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου.  
Ἀληθῶς εἰς φοβερὰν καταδίκην καταδικάζει τὰ τέκνα  
τῆς ἡ Δυτικῆς Ἐκκλησίας! καὶ ἡμεῖς μετανοοῦμεν, διότι  
μέχρι τοῦδε συντελοῦμεν εἰς τοιαύτην φανεράν παράδοσιν  
τῆς Θείας ἐντολῆς. (ἀκολουθεῖ)

(1) «Ὁρθόδοξος Ὁμολογία τῆς Πιστεως τῆς Καθολικῆς καὶ  
Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς» ὑπὸ Πέτρου Μογίλα,  
ἐπικυρηθείσα ὑπὸ τῶν Πατριάρχων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκ-  
κλησίας παρὰ Kinnul Monumenta Fidei Ecclesiae orientalis

ΚΗΡΥΓΜΑ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ».

Ἐν Ἀθῆναις ἐν τῇ αὐλῇ Παρθενωγωγείου Διαλησμά  
Κυριακῇ 18 Αὐγούστ. 671)2—8 1)2 μ.μ. Κ. Διαλησμάς.

Ἐν Πειραιεὶ ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὁρθανοτροφείῳ  
Κυριακῇ 18 Αὐγούστου 671—6 μ.μ. Πανδρ Δουληγέτης

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ

86—Ὁδὸς Ἀδριανοῦ—86